

Aprob,  
Avocatul Poporului,

  
Victor CIORBEA



## RAPORT

privind vizita efectuată la Penitenciarul Mărgineni,  
din județul Dâmbovița, la data de 28 noiembrie 2017

### Sumar:

Prezentul Raport, întocmit ca urmare a vizitei efectuate la Penitenciarul Mărgineni, este structurat pe trei capitole, după cum urmează:

1. Cadrul general și organizarea vizitei
2. Constatările rezultate din vizita efectuată
3. Recomandări



## 1. Cadrul general și organizarea vizitei

Prin Legea nr. 109/2009, România a ratificat Protocolul opțional (denumit în continuare OPCAT), adoptat la New York la 18 decembrie 2002, la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, adoptată la New York la 10 decembrie 1984.

Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție din cadrul instituției Avocatul Poporului, îndeplinește atribuțiile de Mecanism Național de Prevenire a torturii în locurile de detenție, în sensul prevederilor OPCAT, monitorizând în mod regulat tratamentul aplicat persoanelor aflate în locuri de detenție, prin vizitarea, anunțată sau inopinată, a locurilor de detenție.

În acest sens, în conformitate cu art. 16 alin (1) și art. 39 din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, coroborate cu art. 4 și art. 19 din OPCAT, la data de 28 noiembrie 2017, instituția Avocatul Poporului a efectuat o vizită la Penitenciarul Mărgineni, situat în localitatea I.L. Caragiale, județul Dâmbovița.

La efectuarea vizitei au participat reprezentanți ai instituției Avocatul Poporului, din cadrul Domeniului privind prevenirea torturii în locurile de detenție, și anume: Magda Constanța Ștefănescu, Adjunct al Avocatului Poporului pentru Domeniul privind prevenirea torturii în locurile de detenție, Izabela Cernavodeanu – consilier (jurist), Anne Marie Browne – consilier (medic), Cleopatra Heroi – consilier (asistent social), Mihai Copăceanu – consilier (psiholog) și Corina Nastacă – reprezentant al Organizației Neguvernamentale „Fundația pentru Apărarea Cetățenilor împotriva Abuzurilor Statului” (FACIAS).

Vizita a avut un caracter *inopinat*, având ca obiectiv verificarea respectării de către unitatea penitenciară a dreptului persoanelor custodiate la *menținerea legăturii cu lumea exterioară* prin corespondență, convorbiri telefonice și on-line, vizită și vizită intimă.

## **1<sup>1</sup>. Cooperarea conducerii Penitenciarului Mărgineni cu echipa de vizitare**

Conducerea și alte categorii de personal din cadrul unității penitenciare vizitate au cooperat cu echipa de vizitare, punându-i la dispoziție documentele solicitate, facilitându-i accesul neîngrădit la documente și întrevederi cu persoanele private de libertate.

Membrii echipei de vizită au purtat discuții cu directorul unității penitenciare - comisar șef de penitenciare *Tiberiu Firinel UNGUREANU*, director adjunct Intervenție și Asistență Psihosocială - comisar șef de penitenciare *Camelia Steliana HEREA*, director adjunct Siguranța Deținerii și Regim Penitenciar - comisar de penitenciare *Marian Valentin ALDEA*, șef Secție dețineră – comisar șef de penitenciare *Marius MACAVEI*.

## **2. Constatările rezultate din vizita efectuată și din interviurile cu deținuții**

### **a) Informații generale**

Penitenciarul Mărgineni este instituție publică de interes național, cu personalitate juridică, aflată în subordinea Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP) și face parte din instituțiile publice de apărare, ordine publică și siguranță națională.

La data efectuării vizitei erau custodiate **605 persoane private de libertate**, dintre care **4 aveau cetățenie străină** (respectiv : ungară - 1, ucraineană - 1 și israeliană - 2), unitatea penitenciară având o **capacitate legală de cazare de 482 locuri**. Astfel, Penitenciarul Mărgineni **se confrunta cu fenomenul supraaglomerării, gradul de ocupare fiind de 145%**. Însă, urmare a aprobării de către Guvernul României a Memorandumului cu tema "*Aprobarea Calendarului de măsuri necesare îmbunătățirii condițiilor de detenție și a Sistemului de probațiune*", au fost demarate și continuate o serie de demersuri legate de îmbunătățirea condițiilor de detenție și reducerea fenomenului de supraaglomerare (conform Calendarului de măsuri 2018-2024 înregistrat cu nr. 7/2331/17.01.2018).

Penitenciarul Mărgineni era profilat pe custodierea persoanelor condamnate care executau pedeapsa în **regimuri de maximă siguranță, închis** (pentru persoane condamnate la pedepse cuprinse între 3 ani și detenție pe viață, inclusiv persoane care prezintă risc pentru siguranța locului de dețineră) **și deschis** (pentru persoane condamnate la pedeapsa închisorii de cel mult un an). Totodată, în unitatea vizitată era organizată o **secție pentru arestații preventiv** din județele Prahova și Dâmbovița, respectiv pentru perioada de carantină-observare după depunerea în penitenciar.

Discuțiile purtate cu conducerea Penitenciarului Mărgineni au revelat că, la data efectuării vizitei, unitatea penitenciară avea în custodie și persoane care executau sancțiuni privative de libertate în *regim semideschis*, aflate în tranzit (transferați la Penitenciarul Ploiești).

În ceea ce privește custodierea tinerilor și minorilor, conducerea Penitenciarului Mărgineni a precizat că, în luna noiembrie 2017, a fost înregistrat un număr de *24 tineri și 8 minori* ( de asemenea, aflați în tranzit).

În cadrul dialogului, directorul unității penitenciare a menționat că 200 de deținuți au fost analizați de către comisia de liberare condiționată, dintre care **22 au fost puși în libertate** cu o lună înaintea vizitei, respectiv în octombrie 2017, ca urmare a intrării în vigoare a Legii nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal (*recursul compensatoriu pentru condiții de cazare necorespunzătoare*).

La nivelul unității penitenciare erau organizate următoarele: sectorul de deținere, sectorul administrativ, sectorul de producție și alte spații auxiliare.

Sectorul de deținere era format din trei pavilioane care cuprindeau un număr de șapte secții de deținere, fiind compartimentat astfel încât să asigure condițiile necesare separării diferitelor categorii de persoane private de libertate și aplicării regimurilor de executare (spre exemplu: punct de primire a persoanelor private de libertate, secții de deținere, curți de plimbare, bibliotecă, sector de acordare a vizitelor etc.)

**\* Exemplu de bună practică:**

Penitenciarul Mărgineni avea amenajată o cameră în cadrul sectorului de vizită destinată întâlnirilor părinților (deținuți în penitenciar) cu copiii acestora cu vârste de până la 12 ani ("*Tata și Copilul*"), dotată cu fotolii, jucării pentru copii, scaune mici, o măsuță, pictură pe perete, fiind funcțională din luna octombrie 2016.

Mai jos, anexăm fotografiile cu spațiul în cauză, puse la dispoziție de către conducerea penitenciarului.



Până la data efectuării vizitei *au fost acordate un număr de 61 de vizite fără dispozitiv de separare*. Urmare a unei analize efectuate la nivelul Serviciului Asistență Psihosocială din cadrul penitenciarului, s-a constatat **impactul pozitiv** în rândul deținuților și familiilor acestora, care au apreciat acest spațiu ca optim pentru dezvoltarea relației părinte-copil. Analiza a reliefat și evoluția comportamentală pozitivă a deținuților care au beneficiat de acordarea vizitei fără dispozitiv de separare în acest spațiu.

**b) Constatări privind respectarea drepturilor la vizită și vizita intimă**

După discuțiile preliminare purtate cu conducerea unității penitenciare, membrii echipei de vizitare au examinat la fața locului sectorul unde se acorda vizita, inclusiv camera amenajată pentru vizita intimă, spațiul amenajat pentru convorbiri online, magazinul din incinta penitenciarului și secțiile de deținere, **constatând** următoarele:

▪ **Spațiul unde se acorda vizita (D4)** era împărțit în *două încăperi/compartimente*. În funcție de regimul de executare a pedepsei privative de libertate, deținuții puteau primi vizite, astfel:

1) într-una din cele 2 încăperi, erau amenajate *9 dispozitive de separare (cu geam), tip cabină* (tip de vizită aplicabil la regim maximă siguranță și închis);

2) în a doua încăpere, care avea *aspectul unui hol*, se acorda vizita *fără dispozitive de separare* (tip de vizită aplicabil la regim semideschis și deschis), spațiul fiind dotat cu mese (5), scaune (3 la fiecare masă), un televizor și un frigider.

Au fost reținute ca **deficiențe**, următoarele aspecte:

• **mobilier degradat și dotări foarte vechi** în compartimentul unde se acorda vizita cu separator. În legătură cu acest aspect, reprezentanții penitenciarului au precizat că **”la Sectorul de vizită nu au fost executate investiții”**;

• la sectorul vizită **distanța** dintre cele 5 mese instalate era **foarte mică**, astfel încât **confidențialitatea discuțiilor** dintre deținuți și vizitatorii acestora **nu era asigurată**.

Or, **Regulile Nelson Mandela**, în speță Regula nr. 61 alin. (1), menționează că **”Deținuților li se vor oferi posibilități egale, timp și încăperi adecvate pentru a fi vizitați și pentru a comunica sau a se consulta cu apărător selectat de ei sau de un avocat care acordă asistență juridică, fără întârziere, interceptare sau cenzură și în confidențialitate deplină, privind orice problemă juridică, în conformitate cu legislația națională aplicabilă. Consultațiile pot avea loc sub supravegherea vizuală a angajaților penitenciarului, însă fără a-i fi oferită posibilitatea de a asculta cele discutate”**.

De asemenea, Regula 58 din actul normativ antecitat prevede:

**”(1) Deținuților trebuie să li se permită, sub supravegherea necesară, să comunice cu familiile lor și cu prietenii lor, la intervale regulate: (a) Prin corespondență scrisă și prin utilizarea, după caz, a mijloacelor de telecomunicație, electronice, digitale și alte mijloace; și (b) Primind vizita acestora.**

(2) În penitenciarele în care sunt permise vizitele conjugale, dreptul dat trebuie să fie aplicat fără discriminare, iar femeile deținute vor putea să-și exercite acest drept în mod egal cu bărbații. Pentru a asigura accesul echitabil și egal trebuie să fie instituite proceduri și oferite încăperi ținând cont de siguranță și demnitate”.

- **camera pentru vizita intimă (D5)** era prevăzută cu un pat dublu (tip matrimonial), un **televizor**, care era **nefuncțional** la data vizitei, un grup sanitar propriu dotat cu cabină de duș. La data vizitei, camera era neaerisită, simțindu-se un **miros neplăcut**, iar pereții acesteia prezentau **urme de igrasie**.

Personalul angajat din cadrul sectorului de vizite a pus la dispoziția echipei de vizită modelul pentru cererea de vizită a deținutului. La data vizitei, exista un model nou și unul vechi.

Pe spatele cererii de vizită erau trecute *toate vizitele primite* de către deținut (inclusiv cele intime, cele cu avocatul etc.), fiecare deținut având o listă cu persoanele care puteau să îl viziteze, listă aprobată de directorul penitenciarului în urma unei cereri făcute de către persoana privată de libertate. Exista un *registru cu întreruperi sau suspendări ale dreptului la vizită*, în care era menționat motivul suspendării sau întreruperii acestui drept (spre exemplu: deținutului i s-au adus de acasă bani, un ceas sau băuturi alcoolice).

- **Referitor la procedura acordării vizitei** – programul de vizită era stabilit în intervalul orar 7.30 - 19.30, de luni până duminică, program ce oferea tuturor posibilitatea de a ajunge la vizită.

**La data efectuării vizitei erau programate 32 de vizite**, împărțite în 4 serii a câte 8 persoane (în situația în care toate persoanele se prezentau la vizită). Timpul maxim acordat pentru o vizită era de 2 ore. În cadrul discuțiilor purtate cu persoanele private de libertate prezente la sectorul de vizită la momentul efectuării vizitei, acestea au răspuns la întrebările membrilor echipei de vizită că *nu le-a fost încălcat dreptul de a primi vizite*.

Așa cum am menționat anterior, spațiul pentru vizite era organizat în două compartimente, respectiv un spațiu fără separator, dotat cu 5 mese și scaune, un televizor, spațiu în care mobilierul era în stare bună de funcționare și **spațiul cu separator, organizat în 8 spații de vizită cu separatoare cu geam, cu mobilier degradat**.



*Supravegherea spațiului pentru vizite se realiza vizual*, de către un singur agent supraveghetor, în conformitate cu prevederile art. 68 alin. (1) din Legea nr. 254 din 19 iulie 2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Din examinarea documentelor puse la dispoziția echipei de vizită de conducerea unității penitenciare a reieșit că *în luna noiembrie (2017)* a fost acordat un număr de **642 vizite**, dintre care:

- 47 de vizite pentru regimul de maximă siguranță, dintre care 43 de vizite cu dispozitiv de separare și 4 vizite fără dispozitiv de separare;
- 297 de vizite pentru regimul închis, dintre care 265 de vizite cu dispozitiv de separare și 32 de vizite fără dispozitiv de separare;
- 156 de vizite pentru arestații preventiv, dintre care 149 de vizite cu dispozitiv de separare și 7 vizite fără dispozitiv de separare;
- 28 de *vizite intime* cu durata de 3 ore, respectiv o vizită de 48 de ore ca urmare a încheierii căsătoriei în penitenciar a unei persoane private de libertate. În anul 2017, în Penitenciarul Mărgineni, 17 persoane private de libertate s-au căsătorit, două din căsătorii fiind oficiate chiar în luna noiembrie 2017.

***c) Constatări privind respectarea drepturilor la corespondență, convorbiri telefonice și on-line***

Echipele de vizitare a examinat registrele puse la dispoziție de către conducerea unității penitenciare, respectiv *registrarul distribuire corespondență deținuți și registrarul de evidență a materialelor destinate exercitării dreptului la petiționare și la corespondență*.

*Registrarul distribuire corespondență deținuți* cuprindea următoarele rubrici: numărul scrisorii/documentului, destinatar, inclusiv adresa acestuia de corespondență. Se înregistrau inclusiv scrisorile retur. Înregistrările se realizau pe zile, fiecare zi începând cu o nouă numerotare.

**Corespondența** scrisă a persoanelor private de libertate reprezenta scrisori primite de la familie, rude, prieteni, diverse autorități (inclusiv judecătorești) organizații neguvernamentale (ONG-uri) etc.

Corespondența se primea de către personalul penitenciarului, se scana la aparatul cu raze X și se verifica dacă destinatarul se afla încarcerat în Penitenciarul Mărgineni. Ulterior, corespondența se distribuia de către personalul penitenciarului la fiecare cameră de deținere, unde era remisă după identificarea destinatarului, care semna pentru înmânarea/primirea corespondenței.

Plicurile se deschideau, *fără a fi citite*, în prezența persoanei private de libertate, pentru a se verifica dacă exista ceva în plic, în scopul prevenirii introducerii în penitenciar, a drogurilor, substanțelor toxice, explozibililor sau a altor asemenea obiecte a căror deținere este interzisă, fiind respectate prevederile art. 63 alin (3) din *Legea nr. 254/2013*

*Registrul de evidență a materialelor destinate exercitării dreptului de petiționare și la corespondență* cuprindea următoarele rubrici: nr. înregistrare cerere, numele și prenumele persoanei private de libertate, data nașterii, nr. plicuri poștale distribuite, timbre poștale distribuite-valoare RON, semnătura persoanei private de libertate de primire a corespondenței. *În registru erau trecute persoanele care nu au avut bani în ultimele 30 de zile pentru achiziționarea de timbre, plicuri, coli de hârtie și care au primit de la penitenciar materialele necesare pentru realizarea corespondenței.*

Din discuțiile avute cu conducerea penitenciarului a rezultat că unitatea penitenciară a inițiat demersuri către Poșta Română pentru **suplimentarea numărului de cutii poștale în interiorul locului de deținere cu patru**, astfel încât să existe o cutie poștală la nivelul fiecărei secții de deținere.

Cheltuielile ocazionate de exercitarea dreptului de petiționare și a dreptului la corespondență erau suportate, de regulă, de către persoanele condamnate, conform art. 64 alin (5) din *Legea nr. 254/2013*. Sumele cheltuite de administrația penitenciarului pentru exercitarea dreptului la petiționare sau corespondență se recuperau ulterior de la persoana condamnată din sumele ce le va deține în fișa contabilă nominală sau în contul personal, în timpul executării pedepsei.

▪ La **magazinul din interiorul penitenciarului** echipa de vizită a constatat printre altele existența timbrelor poștale și a materialelor destinate exercitării dreptului de petiționare și corespondență (pixuri, creioane, hârtie, caiete, aproximativ 2000 de plicuri și markere în cantități suficiente).

**Timbrele poștale erau în număr foarte mic (15 bucăți).** În legătură cu acest aspect, personalul magazinului a menționat că urma să primească timbre poștale a doua zi, întrucât, cu o zi înaintea vizitei făcuse comandă la poșta din localitate. De asemenea, din discuțiile purtate cu personalul magazinului a reieșit că lunar, aproximativ 20 de deținuți achiziționau coli de hârtie, că aceștia preferau să cumpere mai mult caiete, decât coli de scris și că, dintre materialele necesare corespondenței pixurile se vindeau cel mai bine.

Din verificarea documentelor referitoare la situația cheltuielilor aferente corespondenței, puse la dispoziție de conducerea unității vizitate, a reieșit că **în anul 2017, până la data efectuării vizitei, penitenciarul a asigurat un număr de 600 plicuri și 700 timbre poștale pentru persoanele custodiate care nu au dispus de mijloacele bănești.** Reprezentanții penitenciarului au precizat că plicurile și timbrele poștale erau achiziționate prin SEAP, conform procedurii de achiziții publice.

Referitor la **convorbirile telefonice**, una dintre problemele majore cu care se confruntau asistenții sociali din cadrul instituției vizitate era aceea că, în cazuri frecvente, **familia nu mai dorea să comunice/să mențină legături cu deținutul.** Pentru cei fără posibilități materiale asistenții sociali din cadrul Serviciului Asistență Psihosocială făceau demersuri în vederea menținerii/refacerii legăturii cu familia, prin contactarea telefonică a reprezentanților primăriilor de domiciliu a deținutului sau adrese către poliția de la domiciliul acestuia, în vederea identificării familiei deținutului și menținerea relației sale cu aceasta.

Asistenții sociali consemnau demersurile în *Note telefonice* și **elaborau un Raport asupra convorbirii telefonice** ce cuprindea: data, felul convorbirii (anunțată sau neanunțată); persoana care a inițiat convorbirea; obiectul convorbirii telefonice (de exemplu: solicitare informații privind sesizarea deținutului); conținutul convorbirii telefonice; planul de acțiune (spre pildă : rezultatul evaluării realizate de către DGASPC și transmis penitenciarului).

Deținuții aveau dreptul de a efectua **convorbiri telefonice**, pe cheltuiala lor, de la aparatele telefonice instalate în incinta sectorului de deținere. Acestea aveau caracter **confidențial** și se efectuau **sub supravegherea vizuală** a unui agent supraveghetor.

**Aparatele telefonice** erau amplasate pe holurile secțiilor de deținere, în dreptul fiecărei camere fiind instalat câte un aparat telefonic. În dreptul fiecărui aparat telefonic existau marcaje speciale ale pavimentului, respectiv era trasat un chenar galben, care reprezenta limita pentru confidențialitatea convorbirii (limita de discreție). De asemenea, curțile pentru plimbare și zona în care era amplasat terenul de sport erau dotate cu cabine telefonice.

Persoanele ce puteau fi contactate de către deținuți se indicau în cererea scrisă formulată de acesta (numele și numărul de telefon), care se supunea spre aprobare directorului penitenciarului. În afara familiei, deținutul își putea contacta telefonic prietenii, avocatul, notarul public, executorul judecătoresc, mediatorul autorizat *sau, în cazul deținuților cu cetățenie străină, reprezentantul diplomatic.*

Din informațiile furnizate de reprezentanții penitenciarului, au fost înregistrate un număr de **27.968 apeluri telefonice** ale persoanelor private de libertate, până la data vizitei. În funcție de regimul de executare în care erau incluse, persoanele private de libertate puteau efectua convorbiri telefonice, după cum urmează:

- **10 apeluri telefonice zilnice**, cu durata maximă cumulată de **60 de minute** – pentru deținuții cărora li se aplica regimul de executare deschis și închis, precum și cei cărora nu li se stabilise încă regimul de executare ;
- **3 apeluri telefonice zilnice**, cu durata maximă cumulată de **30 de minute** – pentru deținuții cărora li se aplica regimul de maximă siguranță, precum și cei care prezentau risc pentru siguranța penitenciarului.

La avizierele secțiilor de deținere erau afișate, printre alte informații și tarifele practicate de operatorul de telefonie *S.C. PayTel S.R.L.*, cu care unitatea penitenciară avea încheiat *Contractul de prestări servicii și închirie spații înregistrat cu nr. Y 52780/19.08.2011*. Echipa de vizită a reținut că **tarifele practicate de acest operator de telefonie erau foarte ridicate** în comparație cu alți operatori de telefonie prezenți pe piața românească (Vodafone, Orange, RCS-RDS etc.).

Spre exemplu, tariful operatorului de telefonie *S.C. PayTel S.R.L.* (din cadrul unității vizitate) pentru România era de **0,60 lei/minut** în rețeaua *mobilă* și **0,20 lei/minut** în rețeaua *fixă*. Or, având în vedere prevederile legale referitoare la nr. și durata convorbirilor telefonice, din exemplul de mai sus rezultă că o persoană privată de libertate

ar trebui să plătească **36 lei zilnic, respectiv 1.080 lei lunar pentru 60 de minute în rețeaua mobilă** (0,60 lei/minut x 60 minute durata maximă cumulată/zi x 30 zile = 1.080 lei/lună) sau **12 lei zilnic, respectiv 360 lei lunar în rețeaua fixă** (0,20 lei/minut x 60 minute durata maximă cumulată/zi x 30 zile = 360 lei/lună).

În legătură cu acest aspect, conducerea unității penitenciare a precizat că, din cauza introducerii prin lege a unor criterii tehnice specifice, **procedura de selecție a operatorilor de telefonie s-a blocat**, întrucât, nu îndeplineau condițiile prevăzute în Decizia nr. 463/09.03.2017 a directorului Administrației Naționale a Penitenciarelor (ANP), emisă în acest sens. Prin urmare, contractul încheiat cu firma S.C. PayTel S.R.L. a fost prelungit.

După studierea Deciziei ANP nr. 463/09.03.2017 privind procedura de selecție a operatorilor de telefonie, pusă la dispoziția echipei de vizită, având în vedere tarifele foarte ridicate și faptul că persoanele private de libertate nu au venituri, se desprinde o concluzie și anume, că **administrația ANP trebuie să includă printre condițiile selectării operatorilor de telefonie și nivelul tarifelor practicate de aceștia** (la selecție, urmând a fi ales, operatorul care are cel mai scăzut tarif și celelalte criterii îndeplinite, spre exemplu).

La *Secția a IV-a, Pavilion I*, erau cazați deținuții cărora li se aplica **regimul de maximă siguranță**, precum și cei care prezentau **risc pentru siguranța penitenciarului**, fiind cazați **18 deținuți** la data vizitei. În interiorul secției, pe hol, erau instalate **o cutie poștală și 2 aparate telefonice**.

Din discuțiile purtate cu câteva persoane private de libertate cazate în această secție a rezultat faptul că, le erau respectate dreptul de petiționare și dreptul la corespondență, acestea precizând că, un reprezentant al Poștei Române, însoțit de agentul supraveghetor de pe secție, venea zilnic, la ora 9 dimineața, să ridice corespondența.

La *Secția a I-a, Pavilion I*, erau cazați deținuții cărora li se aplica **regimul de maximă siguranță**. La data vizitei, erau cazați **117 deținuți în 23 de camere**. În interiorul secției, pe hol, **nu era amplasată nicio cutie poștală**, însă, **erau instalate 14 aparate telefonice și un punct informativ (INFOCHIOȘC)**.

*Secția a II-a, Pavilionul E5*, în care erau cazați **163 deținuți** (la data vizitei) în **10 camere**, cărora li se aplica **regimul închis**, avea un aspect curat și îngrijit, reprezentanții unității penitenciare precizând că a fost renovat cu un an anterior vizitei. La intrarea în pavilion era amplasată **o cutie poștală**, iar în interiorul acestuia, pe hol, erau instalate **8 aparate telefonice și un INFOCHIOȘC**.

Apelurile telefonice puteau fi efectuate zilnic în intervalul orar: 9-12; 15-18 și în cursul activităților desfășurate de deținuți. Numărul persoanelor private de libertate care efectuau convorbiri telefonice trebuia să nu fie mai mare decât numărul aparatelor telefonice instalate pe hol. Dacă în intervalul orar stabilit, deținuții se regăseau la alte activități în cadrul penitenciarului, aceștia puteau folosi telefoanele amplasate în curtea de plimbare, în intervalul 13-15.

Cardurile pentru efectuarea apelurilor telefonice erau nominale și se primeau pe baza cererii făcute de către fiecare deținut. Cardurile nu puteau fi înstrăinate altui deținut și nici multiplicare, întrucât, potrivit prevederilor legale, astfel de fapte constituie abateri disciplinare și se sancționează conform reglementărilor legale.

La nivelul fiecărei secții de deținere existau aviziere în care erau afișate informații importante pentru persoanele private de libertate, date de contact ale mai multor instituții, precum și un INFOCHIOȘC.

La INFOCHIOȘC persoanele private de libertate puteau accesa, pe baza cartei pe care o foloseau și pentru telefon, informații despre dosarul și situația lor juridică, citații, termene, banii din cont, sume virate în cont, credite acumulate prin participarea la cursuri sau data liberării condiționate, zile câștigate, modul de soluționare al cererilor formulate, legislație etc.

Programul informatic cuprindea: date identificare (nume și prenume, data nașterii, tata, mama, CNP, regimul de detenție, locația, regim alimentar), mutări, instanțe, situația juridică, muncă, liberare condiționată, cereri, vizite, pachete, apeluri telefonice, recompense, corespondență, primire PPL și bunuri, CEC, medical, camere, regimuri, RPS, obiecte interzise, psihologic, educațional, social, credite, selecție muncă, bagaje.

Referitor la acest aspect, menționăm că, unele persoane private de libertate au fost dispuse de a prezenta echipei de vizită modul de folosire a cartelei la nivelul infochioșcului, cât și folosirea telefonului. În acest context, *membrii echipei de vizită au constatat că poate fi folosit cu ușurință de fiecare deținut, softul fiind organizat într-un mod facil.*

În ceea ce privește **dreptul la comunicări on-line**, pentru a menține legătura permanentă cu familia și prietenii, cât și în vederea creșterii șanselor de reintegrare socială și în conformitate cu art. 66 din Legea nr. 254/2013, persoanelor private de libertate li se acorda dreptul la comunicări on-line, pe baza unei programări prealabile.

Potrivit art.134 alin. (2) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, de acest drept puteau beneficia numai deținuții care din cauza distanței mari de la domiciliu la penitenciar sau a altor motive justificate nu erau vizitați de membrii familiei, aparținători sau alte persoane și care aveau o bună comportare, participau activ la programele și activitățile educative, de asistență psihologică și asistență socială recomandate în Planul individualizat de evaluare și intervenție educativă și terapeutică ori la activități lucrative.

Astfel, comunicările on-line erau condiționate de concluziile și/sau recomandările evaluării sociale, consemnate în Dosarul de educație și asistență psihosocială. Deținuții beneficiau de dreptul la comunicări on-line în baza aprobării directorului, la propunerea asistentului social sau a altui reprezentant al sectorului reintegrare socială cu responsabilități similare sau la cererea deținutului însoțită de un referat întocmit de asistentul social sau a altui reprezentant al sectorului reintegrare socială cu responsabilități similar, respectându-se prevederile art. 136 alin. (1) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013.

**Deținuții puteau comunica on-line de 4 ori pe lună.** Durata comunicării on-line era de până la **30 de minute**, cu posibilitatea de extindere pe durata de până la 1 oră zilnic. De asemenea, pe baza aprobării directorului general al ANP **erau permise comunicări on-line între deținuții din locuri de deținere diferite.**

În acest sens, unitatea penitenciară amenajase un spațiu în vederea realizării convorbirilor on-line, situat în apropierea spațiului de vizite și spațiului de primire colete. **Spațiul era foarte mic, prevăzut cu trei uși, dintre care două uși erau blocate, iar ușa de la intrare era prevăzută cu un geam foarte mare ce permitea vizibilitate totală, nefiind asigurată confidențialitatea convorbirilor.**

**Spațiul era dotat cu un singur calculator vechi, prevăzut cu căști și microfon, iar mobilierul (masă, scaun) era sumar și uzat. Temperatura din interior era scăzută,** pentru sezonul rece (noiembrie 2017), caloriferul amplasat în cameră fiind mic pentru suprafața existentă a spațiului.

Deținuții erau programați pe intervale orare stricte, aprobate de directorul penitenciarului și comunicau prin sistemul informatic Skype.

A fost pus la dispoziția echipei de vizită *Registrul de planificare a comunicărilor on-line* pentru convorbiri cu deținuți din alte penitenciare, ce cuprindea următoarele: data, intervalul orar, persoana privată de libertate (date de stare civilă); persoana privată de libertate cu care are loc comunicarea on line (date de stare civilă); penitenciarul cu care se solicită convorbirea on-line; nr. aprobare ANP; data și ora în care se va acorda convorbirea on-line; grad, nume și prenume lucrător ce a planificat convorbirea.

De comunicări on-line, beneficiau cu precădere deținuții care nu erau efectiv vizitați de membrii familiei, aparținători sau alte persoane, avându-se în vedere timpul scurs de la ultima vizită.

▪ **În ceea ce privește plângerile** deținuților referitoare la încălcarea dreptului la *menținerea legăturii cu lumea exterioară*, din discuțiile purtate cu *Florin SIMESCU* - judecătorul de supraveghere a privării de libertate din cadrul penitenciarului, precum și din examinarea registrelor speciale de lucru, au reieșit următoarele :

1) plângeri privind încălcarea dreptului la vizită (din 01.09.2017 până la data vizitei, 28.11.2017):

▪ cinci dosare (vizită fără dispozitiv de separare) în care s-au respins plângerile (încheieri necontestate);

▪ un dosar (vizită intimă) în care s-a respins plângerea (încheiere necontestată);

▪ un dosar (interzis accesul la vizită pentru persoana vizitatoare) în care s-a respins plângerea, fiind tardiv formulată (încheiere necontestată).

2) plângeri privind încălcarea dreptului la convorbiri telefonice – în perioada verificată (din 01.09.2017 până la data vizitei, 28.11.2017) *nu au fost înregistrate dosare având ca obiect plângeri privind încălcarea dreptului la convorbiri telefonice.*



De la începutul anului până la data efectuării vizitei au fost înregistrate *cinci dosare*, după cum urmează:

- unul admis (s-a constatat încălcarea dreptului la convorbiri telefonice), definitiv prin hotărâre judecătorească;
- două respinse (încheieri necontestate);
- unul respins (încheiere contestată, aflată în curs de soluționare în calea de atac);
- unul – a fost retrasă plângerea.

3) *plângeri privind încălcarea dreptului la corespondență* - trei dosare de la începutul anului până la data efectuării vizitei au fost înregistrate. Deținuții au reclamat lipsa plicurilor de la magazinul din incinta penitenciarului.

4) *în cadrul discuțiilor purtate cu judecătorul de supraveghere a privării de libertate, acesta a precizat că acordă deținuților aproximativ 2500 de audiențe pe an.*

#### ***c) Aspecte rezultate din întrevederile cu persoanele private de libertate***

Din lista persoanelor private de libertate custodiate de unitatea penitenciară (nume și prenume, secția, camera de deținere) pusă la dispoziția echipei de vizită, la solicitare, de către reprezentanții penitenciarului, au fost selectate în mod aleatoriu persoane private de libertate pentru interviuri.

Cele mai multe dintre persoanele selectate și-au dat acordul de a participa la interviu, însă au fost și situații în care, unele dintre acestea nu au dorit să discute cu echipa de vizită. Printre persoanele selectate au fost și patru deținuți cu cetățenie străină pentru a verifica dacă și în cazul acestora erau respectate drepturile referitoare la vizită, vizita intimă, corespondență, convorbiri telefonice și on-line etc.

În cadrul întrevederilor cu persoanele selectate (13 la număr) au fost abordate teme privind respectarea drepturilor mai sus menționate, respectiv dreptul la vizită și vizita intimă, dreptul la corespondență etc.

Cu privire la respectarea primirii corespondenței scrise, persoanele private de libertate au declarat că este respectată procedura, în sensul că: este adusă de către agenții supraveghetori, se desface plicul în prezența destinatarului, fără a fi citit și după verificare, se înmânează acestuia. Destinatarul semnează într-un registru pentru primirea corespondenței.

Unele dintre persoane interviewate au menționat că în cazul în care nu dețin resurse financiare și au făcut **cereri către conducerea penitenciarului pentru asigurarea timbrelor**, acestea au fost **aprobate cu întârziere**.

Alte persoane interviewate au declarat că **nu au găsit timbre și plicuri în fiecare zi** la magazinul din interiorul penitenciarului sau că acestea se găseau într-un **număr insuficient** și că, uneori și-au confecționat singuri plicuri din hârtie ori au împrumutat timbre și plicuri de la alte persoane private de libertate. De asemenea, intervievații au mai precizat că, din cauza lipsei de bani, nu-și pot procura materialele pentru corespondență (plicuri, coli, timbre etc.) și nici nu pot efectua convorbiri telefonice.

Persoanele interviewate cu declarat că le era respectat dreptul de a expedia corespondență scrisă. De asemenea, ei au declarat că le era respectat și dreptul la vizită.

Câteva dintre persoanele interviewate au declarat că nu au bani, dar primesc lunar de la administrația penitenciarului 3 plicuri, aproximativ și timbre, iar scrisorile le introduc singuri în cutia poștală.

Alte persoane private de libertate au precizat în cadrul interviului că nu dețin resurse financiare necesare efectuării convorbirilor telefonice, fapt ce are un impact negativ asupra menținerii legăturii cu familia și cei apropiați.

Niciunul dintre cei intervievați, conform celor susținute de aceștia, nu au solicitat dreptul la vizită intimă pentru că, fie nu erau căsătoriți, fie nu aveau o parteneră.

Majoritatea celor intervievați au spus că înmânau plicurile agentului supraveghetor, la apelul de dimineață, pentru fi introduse în cutia poștală. Toate persoanele interviewate au susținut că scrisorile primite erau deschise în fața lor, fiind convinse că nu erau citite de nimeni în afara lor. Prin urmare, rezultă că *dreptul la corespondență era respectat*.

Toate persoanele interviewate au susținut că li se respecta dreptul de a efectua convorbiri telefonice în intervalul orar specificat și că nu au existat probleme în această privință.

Totuși, echipa de vizită a identificat câteva **probleme** :

- 1) **tarife foarte ridicate pentru apelurile telefonice** (am menționat mai sus că, din cauza tarifelor practicate de operatorul de telefonie contractat de unitatea penitenciară, un deținut putea ajunge să plătească pentru efectuarea convorbirilor în România -1080 lei lunar în rețeaua mobilă sau 360 lei în rețeaua fixă);

- 2) **imposibilitatea menținerii legăturii cu familia și cu persoanele apropiate pentru persoanele private de libertate care nu au bani în cont**, fapt ce poate avea un impact negativ asupra acestora în ceea ce privește reintegrarea în familie și reinsertia în societate.

Prin urmare, **de lege ferenda**, se impune :

I) **Referitor la convorbirile telefonice**, modificarea și completarea art. 65 alin. (3) din Legea nr. 254/2013, care prevede că, "*Cheltuielile ocazionate de efectuarea convorbirilor telefonice sunt suportate de către persoanele condamnate*", în sensul de a fi introduse prevederi similare celor de la art. 64 alin. (5) din același act normativ, respectiv :

*În situația în care persoanele private de libertate nu dispun de mijloacele bănești necesare, **cheltuielile ocazionate de efectuarea convorbirilor telefonice sunt suportate de către administrația penitenciarului.***

Astfel, aceasta ar fi o **soluție de sprijin pentru menținerea relațiilor cu familia și cu persoanele apropiate, pentru persoanele private de libertate fără venituri**, prin asigurarea creditului telefonic într-un quantum minim stabilit, urmând, ca prin Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013 să se stabilească și modalitatea de recuperare a sumelor cheltuite de către administrația penitenciarului.

II) **În ceea ce privește comunicările on-line**, modificarea art. 134 alin. (5) din Regulamentul de aplicare a Legii nr. 254/2013, care stabilește categoriile de persoane condamnate, *numărul și durata comunicărilor on-line*, respectiv, "*Deținuții ... pot comunica on-line de 4 ori pe lună. Durata comunicării on-line este de până la 30 de minute ...*", în sensul de a se mări numărul și durata convorbirilor on-line, în funcție de regimul de executare.

Actuala reglementare **discriminează** categoriile de deținuți care beneficiază de comunicările on-line (distanțe mari de la domiciliu la penitenciar sau a altor motive justificate și care nu sunt vizitați de membrii de familie, aparținători sau alte persoane) **față de deținuții care pot vorbi zilnic la telefon, fie 3 apeluri telefonice zilnice**, cu durata maximă cumulată de **30 de minute** sau **10 apeluri telefonice zilnice**, cu durata maximă cumulată de **60 de minute**, în funcție de regimul de executare.

Față de cele expuse, în temeiul art. 43 alin. (1) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, republicată, cu modificările și completările ulterioare, **Avocatul Poporului**

### **RECOMANDĂ**

**conducerii Administrației Naționale a Penitenciarelor  
să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:**

- 1. modificarea Deciziei nr. 463/09.03.2017** referitoare la procedura de selecție a operatorilor de telefonie, în sensul de a **include printre condițiile selectării operatorilor de telefonie și nivelul tarifelor practicate de aceștia** (eventual, prin impunerea unui tarif minim, urmând ca la selecție, să fie ales operatorul care are cel mai scăzut tarif și criteriile celelalte îndeplinite).

### **RECOMANDĂ**

**conducerii Penitenciarului Mărgineni  
să întreprindă măsurile legale care se impun pentru:**

- 1) urgentarea demersurilor pentru suplimentarea numărului de cutii poștale în interiorul locului de deținere**, astfel încât să existe o cutie poștală la nivelul fiecărei secții de deținere, **inclusiv una și pe holul secției de maximă siguranță**, astfel încât, *toate persoanele private de libertate să poată introduce plicurile direct în cutia poștală*, fără a mai fi necesară predarea acestora agentului supraveghetor, la apelul de dimineață. În acest fel, se pot evita și eventualele abuzuri;
- 2) identificarea unor soluții de sprijin în menținerea relațiilor cu familia și cu persoanele apropiate pentru persoanele private de libertate fără venituri, prin asigurarea creditului telefonic într-un quantum minim stabilit și a materialelor necesare corespondenței** (timbre, plicuri etc.), urmând să se retragă ulterior din contul acestora, sumele cheltuite de administrația unității penitenciare;

- 3) **simplificarea procedurii de acordare a materialelor necesare corespondenței**, prin diminuarea timpului de răspuns la cererile deținuților privitoare la acest aspect și acordarea de astfel de materiale, în cazul în care magazinul din incinta unității penitenciare nu are pe stoc cele necesare realizării corespondenței;
- 4) **reamenajarea spațiului unde se acorda vizita cu separator, prin achiziționarea de mobilier și dotări noi**, având în vedere că la data efectuării vizitei acestea erau vechi și uzate ;
- 5) **reamenajarea spațiului unde se acorda vizita fără dispozitive de separare sau mutarea acestuia într-un spațiu mai mare astfel încât, confidențialitatea discuțiilor dintre deținuți și vizitatorii acestora să fie asigurată**, motivat de faptul că la data vizitei, distanța dintre mesele amplasate în acest spațiu era foarte mică;
- 6) **reamenajarea și dotarea spațiului destinat convorbirilor on-line, prin achiziționarea unui număr mai mare de calculatoare, căști, microfoane și mobilier aferent (mese, scaune), precum și montarea unui calorifer suplimentar sau schimbarea celui existent cu unul mai mare**, ținând cont că la data efectuării vizitei, în spațiul destinat convorbirilor on-line era un singur calculator vechi, mobilierul era uzat (masa și scaunul), iar caloriferul existent era prea mic raportat la suprafața spațiului. În plus, convorbirile on-line ajută deținutul la întreținerea relațiilor cu familia și cu persoanele apropiate acestuia, lucru benefic pentru reintegrarea sa în familie și societate după liberare;
- 7) **amenajarea corespunzătoare a camerei în care se acorda vizita intimă (D5), în sensul de a înlătura igrasia prezentă pe pereți și de a repara televizorul**, care era nefuncțional la data vizitei. Igrasia are efecte negative asupra microclimatului interior, facilitează apariția unor microorganisme cum este mucegaiul, care, provoacă afecțiuni respiratorii și cardiovasculare, și în plus, se simte un miros neplăcut în spațiul în care este prezentă.

